

4. ЦДАВО України. – Ф.2. – Оп.7. – Сп.7974. – 136 арк.
5. ЦДАВО України. – Ф.166. – Оп.15. – Сп.1010. – 232 арк.
6. ЦДАВО України. – Ф.166. – Оп.15. – Сп.1166. – 186 арк.
7. ЦДАВО України. – Ф.166. – Оп.15. – Сп.1181. – 363 арк.
8. ЦДАВО України. – Ф.166. – Оп.15. – Сп.1348. – 131 арк.
9. ЦДАВО України. – Ф.166. – Оп.15. – Сп.1544. – 82 арк.
10. ЦДАВО України. – Ф.166. – Оп.15. – Сп.1721. – 92 арк.
11. ЦДАВО України. – Ф.166. – Оп.15. – Сп.1933. – 108 арк.
12. ЦДАВО України. – Ф.166. – Оп.15. – Сп.2356. – 330 арк.
13. ЦДАВО України. – Ф.166. – Оп.15. – Сп.2584. – 90 арк.
14. ЦДАВО України. – Ф.166. – Оп.15. – Сп.2928. – 128 арк.
15. ЦДАВО України. – Ф.166. – Оп.15. – Сп.2929. – 238 арк.
16. ЦДАВО України. – Ф.2605. – Оп.8. – Сп.2065. – 40 арк.
17. ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.73. – Сп.12. – Арк. 1-6.
18. ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.78. – Сп.73. – 69 арк.
19. ЦДАГО України. – Ф.1. – Оп.78. – Сп.162. – 44 арк.

УДК 377.8

Кулик Є.В.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний кризовий стан держави і освіти зокрема заставляє по-іншому дивитись на ряд проблем освіти, шукати інноваційні шляхи подолання кризи.

А вони характеризуються тенденціями, які відображають зростання питомої ваги творчих компонентів діяльності. В зв'язку з цим основна мета освітньої діяльності повинна полягати не у передачі новому поколінню вже накопиченої системи знань, а у формуванні творчої особистості, яка повинна швидко адаптуватись до нових проблем, які постійно виникають в сучасному інформаційному суспільстві, і могли самостійно освоювати нові знання. При цьому повинно змінитись внутрішнє прагнення вчителя до змін, його переорієнтація на методологічний теоретико-пізнавальний підхід.

При цьому основою формування творчої особистості повинна стати участь у науково-дослідній роботі. Тому одним із головних факторів стає готовність вчителів до педагогічної дослідницької діяльності, що є актуальним питанням як теорії, так і практики педагогіки.

Метою нашого дослідження є аналіз методологічних проблем підготовки майбутніх учителів трудового навчання до педагогічної дослідницької діяльності.

Трансформаційні процеси, які проходять в Україні, неминуче приводять до нового типу світогляду, культури, філософії і відповідно до нового типу освіти, що в свою чергу змінює пріоритет двох завдань педагогічної діяльності: 1) забезпечення передачі здобутків існуючих знань; 2) виховання у людей нового типу культури, її нових світоглядно-філософських основ [1: 13]. Суперечність цих співвідношень залежить від взаємовпливу філософії з педагогікою. Для педагогічної науки цей зв'язок відрізняється від зв'язку філософії з іншими науками.

Ця специфіка привела до виникнення двох самостійних функцій філософії освіти: 1) методологічна (яка узагальнила закономірності пізнання, передусім методи матеріально-практичної, наукової і науково-технічної діяльності людей); 2) духовно-ціннісна (аксіологічна).

Одну з головних причин сучасної кризи в освіті В.С.Лутай вбачає в існуванні двох часто не збігаючих напрямків формування світогляду сучасної людини: сциентично-технократичного і гуманістичного [1: 22].

Перший заснований на досягненнях науково-технічної революції, за допомогою яких пропонується вирішити проблеми людства. Головне завдання освіти в цьому напрямку –

підготовка спеціалістів, які б могли використати переваги науково-технічної революції (НТР) для досягнення мети. Хоча практика сучасного життя показує, що незважаючи на динаміку розвитку науки, криза в системі освіти продовжується. Другий передбачає підпорядкування досягнень науково-технічної революції зміні світоглядної системи загальнолюдських цінностей (добро, любов, гармонія, естетика і т.п.). Отже, сучасна педагогічна діяльність повинна максимально погоджувати цю суперечність.

Ці два напрямки повинні доповнювати один одного у формуванні світогляду сучасної людини.

Панування сциєнтично-технократичних цінностей в нашій освіті, їх відрив від духовних цінностей, на нашу думку, і привів до тієї кризи трудового навчання, яка є в системі освіти України. Якщо розглянути інформаційне поле знань, якими повинен володіти (згідно з типовим навчальним планом) майбутній вчитель трудового навчання, то видно значну перевагу технічних дисциплін.

Аналіз ОПП і ОКХ показує, що в розділах уміння і навички спостерігається перевага знань, направлених на формування технократичної особистості.

У той же час, якщо ми проаналізуємо товари народного споживання, в яких найбільше інтегровані різні технології (наприклад: радіоелектронну апаратуру і автомобілі), вироблені в Україні, США, Німеччині, Японії з точки зору ціни, якості, зручності і безпеки експлуатації, ергономіки, то побачимо певні закономірності.

В японських виробках домінує ощадливість і прецизійність, в німецьких точність і раціоналізм, простота, в американських максимальна зручність і якість, тобто ментальність етносу, народу (яка суттєво залежить від освіти) чітко відображається у кінцевому виробі.

Аналіз навчальних програм, підручників цих країн показує, що значну частину знань складають знання гуманістичного напрямку. Це і ергономіка, дизайн, культура виробництва, наукова організація праці, екологія. Отже, якщо орієнтуватись на західні стандарти життя, то потрібно у відповідній парадигмі враховувати українське суспільство. Тому гуманізація освіти є одним із головних завдань сучасної освіти нашої держави. Хоча однією з найважливіших причин, що заважає реалізації цієї мети, є так званий "інформаційний вибух". Кількість інформації, яка подвоюється кожні 10 років, заставляє по-іншому дивитись на завдання педагогічної діяльності в напрямку передачі існуючих знань і вмінь.

На перший план виходить проблема необхідності систематичного поновлення знань вчителів шляхом послідовного підвищення кваліфікації. Поява нових технологій, обладнання приводить до необхідності відкриття нових спеціальностей. Крім того, важко спрогнозувати, які саме спеціалізовані знання будуть потрібні суспільству через певний час. Тому актуальною є проблема безперервної освіти та випереджаючого характеру освіти щодо розвитку суспільства, що вимагає підготовки такої особистості, яка може творчо вирішувати як проблеми сьогодення, так і ті, що будуть виникати в майбутньому. Таким чином змінюється парадигма освіти, якщо раніше головним завданням освітньої діяльності була передача знань попередніх поколінь, то зараз актуальною стає проблема безперервної освіти і випереджаючого характеру освіти щодо розвитку суспільства [1: 24].

Зміна парадигми освіти (гуманізація) та її завдань змінює основні вимоги діалектичного методу в розкритті суперечностей об'єкта дослідження. Якщо для педагогічного процесу минулого головними суперечностями, які виходили із суперечності суспільства, були суперечність між потребами і умовами їх задоволення, між пізнавальними і практичними завданнями, з одного боку, і наявним рівнем знань, умінь, навичок, з іншого, нормативністю і творчістю, невідповідність старих методів виховання і навчання і сучасним умовам життя, типовою підготовкою педагогів і індивідуально-творчим характером їх діяльності, то для сучасного педагогічного процесу В.Лутай головну суперечність педагогічного процесу визначає як співвідношення в ньому таких двох його сторін: 1) вимоги щодо задоволення суспільних потреб, які висуваються даною офіційною системою освіти (спільне "треба"); 2) індивідуальними потребами, інтересами окремих учнів (учнівське "хочу") [1: 31].

Принцип вирішення цієї проблеми сучасні філософи розглядають як суть нового типу світогляду.

Ми надіємось, що розробка теорії і практики підготовки майбутніх учителів трудового навчання до науково-дослідної роботи теж певною мірою дозволить докладніше

розкрити цю головну суперечність педагогічної діяльності і намітити основні підходи до її вирішення.

Аналіз літератури показав, що виховання нового типу світогляду сучасної людини, який зможе забезпечити гармонійну єдність як у суспільстві, так і в його взаємодії з природою, потребує суттєвих змін у оцінці науки. Ця ідея вперше була висловлена Володимиром Соловйовим (так звана теорія всеєдності). Його послідовники К.Е.Цюлковський, О.Л.Чижевський, В.І.Вернадський розроблення нового типу філософії освіти вбачали в науковому вивченні природи і матерії. Ці проблеми передбачають виховання світогляду людини нового ноосферного типу цивілізації.

В.Лутай, аналізуючи вчення Вернадського і його послідовників, показує, що вся діяльність сучасного суспільства повинна бути вписана в основну закономірність життя – біогеохімічний кругообіг, в збереження його сталої нерівноваги, який повинен стати тим принципом нового типу ноосферного світогляду, з яким ми повинні погоджувати усі види своєї діяльності. Тому для виховання у людства ноосферного типу світогляду, для розуміння взаємодії основних навчальних предметів (а трудове навчання якраз і є тим інтегратором усіх предметів, які вивчає учень), дослідження єдності процесів навчання і виховання та вирішення всіх інших проблем освіти, необхідно в основу покласти вчення В.І.Вернадського.

Використання концепції всеєдності, на нашу думку, у формуванні філософських засад систематизації предмета трудового навчання значною мірою дозволить ліквідувати той відрив від духовних цінностей в нашій освіті, який склався історично, спираючись на філософсько-матеріалістичні принципи.

Якщо проаналізувати, чому ця чудова ідея повністю не впроваджена в життя, не вивела систему освіти з кризи, то, на нашу думку, кількість знань, якими володіє людство, ще не достатньо, щоб перейти ту границю, за якою починається нова парадигма. Парадигму маємо на увазі за Т.Куном [3]. Крім того, є різні філософські погляди на розуміння світу в цілому і людини, сенсу її життя, пізнавальних здібностей, різної віри (релігії) і відповідно різної мети освітньої діяльності. Сюди слід віднести певний консерватизм як суспільства, так і науковців. Крім того, цей напрямок визнає пріоритет загальних інтересів над індивідуально-особистісними у вирішенні головної суперечності педагогічного процесу.

Разом з іншими холистськими напрямками вони сформувавши авторитарну педагогіку, діяльність якої забезпечувала пріоритет суспільних інтересів (“треба”) над індивідуальними (“хочу”). Учень розглядався як пасивний суб’єкт педагогічної діяльності, його стремління, бажання, можливості, підхід вважався другорядним. Головною ідеєю педагогіки була розробка теорій знань і вмінь попередніх поколінь.

Паралельно розвивались ідеї філософії педагогіки, принципи яких будувались на пріоритеті унікальних інтересів особистості над загальними. В її основі були філософські вчення Руссо, Григорія Сковороди, Памфіла Юркевича, в яких учень, його специфічні здатності, надані природою, розглядались як головний суб’єкт педагогічної діяльності. Цей напрямок (сформувався як релятивістсько-плюралістичний) в філософії освіти приділяє найважливішу увагу формуванню творчої особистості, розвитку її здібностей. Пріоритетними ідеями педагогіки стають теорії, направлені на вивчення унікальності кожного учня, врахування його інтересів та систем цінностей, що вимагає індивідуалізувати процес навчання. Це в свою чергу забезпечує швидкі темпи розвитку знань. “Нормативні” ж знання часто відстають від розвитку науки і техніки, їх уніфікація зменшує динаміку розвитку знань.

Оцінюючи педагогічні концепції розвинутих країн, можна виділити ще одну перевагу цього філософського напрямку в освіті, а саме на можливість вільного вибору форм і видів навчання, зростанням ролі самостійного пізнання. Цій проблемі присвячені праці Д.Ховарда, Дж.Сороса, К.Поппера, Т.Куна, І.Лакатоса, Ю.М. Бохенського, Л.Шестова, В.О. Куринського, Дж.Дьюї та ін..

Вихідними принципами системи освіти при цьому є існування людини (як сенс людського буття), її безпосередні переживання. Такий підхід змінює основну мету освітньої діяльності, суть якої полягає не в передачі учням накопиченої інформації, а у формуванні творчої особистості. Що є надзвичайно актуально в наш час, час швидкої зміни проблем, ситуацій, цінностей, де не має готових розв’язків діяльності педагога, та й учня, де в результаті діяльності зароджуються норми прийняття рішень.

Молоде покоління опинилося в духовному вакуумі, який активно заповнюють різні віровчення (не завжди гуманні) і тому завдання сучасної освіти – якнайшвидше розробити принципи формування творчої особистості, готової до сприйняття змін. На нашу думку, найголовніше в даній ситуації є те, що під час змін зароджується певна стабільна ситуація (за І.Пригожиним “порядок із хаосу”) і залежно від того, навколо яких цінностей, поглядів на світ (“точки біфуркації”) зародиться стабільність, порядок, таке і буде в майбутньому суспільство.

Це вказує на суттєвий недолік релятивістсько-плюралістичного напрямку в філософії освіти, оскільки його принципи недостатньо враховують “важливе значення вже досягнутих людством знань про логічні закономірності зв’язків елементів цілісних явищ, в тому числі й елементів цілісного педагогічного процесу, залишають таке вирішення тільки інтуїтивним властивостям нашого мислення” [1: 59].

На зародження майбутньої стабільності (з “точки біфуркації”) негативно буде впливати один з головних недоліків сучасного стану освіти, це фрагментарність фундаментальних наукових знань сучасного суспільства, відсутність так званого (І.Пригожин, С.У.Гончаренко) “синтетичного” підходу, який би інтегрував наукові знання.

Ця проблема поєднання сциєнтично-технократичного і гуманітарного напрямків у філософії освіти чітко спостерігається у філософії техніки. Відсутність вивчення таких предметів майбутніми вчителями трудового навчання як ергономіка, дизайн, культура та організація виробництва, економне ведення діяльності (гуманітарної складової) і наявність “фрагментів” наук, відірваних один від одного (механіка, теплотехніка, радіоелектроніка) навіть базовим розумінням науки (матерія, поле) створили конгломерат, в якому важко знайти інтегровану інтелектуальну базу. Та й кінцевий результат (ми вже аналізували технічні вироби залежно від філософії знань і умінь) говорить сам за себе.

Тому ряд педагогів вказують на те, що “саме принципи плюралізму, релятивізму є однією з тих найважливіших методологічних причин, які привели до загострення “інформаційної кризи” в системі освіти, до суттєвого розриву між окремими елементами, частинами усєї системи наших знань про реальний світ, а також окремих дисциплін в педагогіці” [1: 60]. Методологічний підхід до вирішення проблеми поєднання технократичного і гуманістичного напрямків в освіті, синтез в педагогічній діяльності методів навчання і виховання, усіх предметів, частково вирішується в концепції нового раціоналізму, запропонованого французьким філософом освіти Г.Башлером, яка передбачає включати в діалектичну логіку усі форми інтуїтивного мислення, тобто діалектизувати усю логіку. В результаті неактуальними стають питання пріоритету загального над індивідуально-одиничним, законів логічного мислення над його інтуїтивними процесами. Хоча це питання є надзвичайно дискусійне (див. [3]), де показані різні підходи до оцінки раціонального та ірраціонального в науковій і педагогічній діяльності і частково нами розглядається в [2].

Проблема поєднання технократичного і гуманістичного напрямків в освіті, подолання односторонності раціонального, зокрема сциєнтичного мислення, вирішення взаємозв’язку загальних і індивідуальних інтересів у педагогічній діяльності, частково вирішується представниками концепцій негативної діалектики (розроблена представником франкфуртської школи Теодором Адарно), на засадах заперечення діалектики єдності і цілісності, де пріоритет надається особливому, нетотожному, новому.

Багато в чому ця методологія в своїх засадах є аналогічна мистецтву, естетиці, вона передбачає неможливість зведення інтуїтивного, чуттєвого до будь-яких логічних закономірностей, тому і холістські погляди на “єдину цілісну педагогіку” і плюралістичні – на неможливість єдиної систематизації педагогічної діяльності, ряд педагогів розглядають як односторонні. Це змінює наші поняття і ставлення до педагогіки як науки. Поряд з логічним раціональним, в досягненні педагогічної мети, адекватно претендує і чуттєве, ірраціональне, що значно розширює базу як навчання, так і науки та розширює межу реалізації творчості. Тому питання: педагогіка – це наука чи мистецтво? є надзвичайно актуальним і по-новому потребує дивитись на проблему поєднання загальних і індивідуальних інтересів учнів з погляду філософських засад розробки теорії і практики підготовки майбутніх учителів трудового навчання до науково-дослідної діяльності.

Така нова єдність раціонального мислення з його інтуїтивно-унікальними елементами є суттєвою базою формування творчої особистості, створює філософські основи необхідності реалізації творчого педагогічного процесу. Хоча, як зазначено в монографії [1: 75], цей напрямок філософії освіти теж має суттєві недоліки, через зменшення інтересів учнів до суспільних проблем, зростання егоїзму, тощо, він не дає достатніх засобів для подолання розриву між усіма елементами педагогічної діяльності, частинами теорії освіти.

Суттєво новий внесок у філософію освіти, в педагогічну науку, у вчення про виховання творчої людини та про необхідність унікального підходу до вирішення проблеми педагогіки вніс сенергетичний підхід І.Пригожина, його теорія “порядок із хаосу” пропонує науково обґрунтувати методологію формування творчої особистості в педагогічній діяльності. Холістські варіанти педагогіки, як було показано вище, основну суперечність педагогічної діяльності намагались звести до гармонійності, заперечуючи хаотичне, випадкове, і цим самим недооцінювали роль необхідного хаотичного начала, нерозуміння неможливості передбачити кінцеву мету педагогічної діяльності. Теорія синергетики, навпаки, хаотичне начало, неможливість передбачення конкретної педагогічної діяльності вважає рушійною силою процесу навчання. Синергетична методологія передбачає аналіз кожної конкретної педагогічної дії по відношенню до мети.

На рис. 1.1 наведена блок-схема синергетичної методології конкретного елемента педагогічної діяльності, на якій видно, що конкретна педагогічна дія весь час повинна аналізуватися в співвідношенні з метою дії, і коли вона суттєво розходиться, коректуватись.

У свою чергу педагогічна мета повинна постійно корегуватись (“модель-гіпотеза”), враховуючи індивідуальні особливості учня, які є в реальному педагогічному процесі.

Тому, з т.зв. синергетичної методології підготовка творчих учителів (мета) можлива тільки при взаємодії двох протилежностей: конкретної педагогічної дії, що визначається метою, і руйнуючої сили педагогічного процесу, який хаотично передбачається.

Діалектико-синергетична методологія дозволяє науково обґрунтовано створювати теоретичні системи, які поєднують найзагальніші методологічні закономірності з фактично-емпіричними явищами в педагогічних процесах, що дозволяє уточнювати головну педагогічну мету.

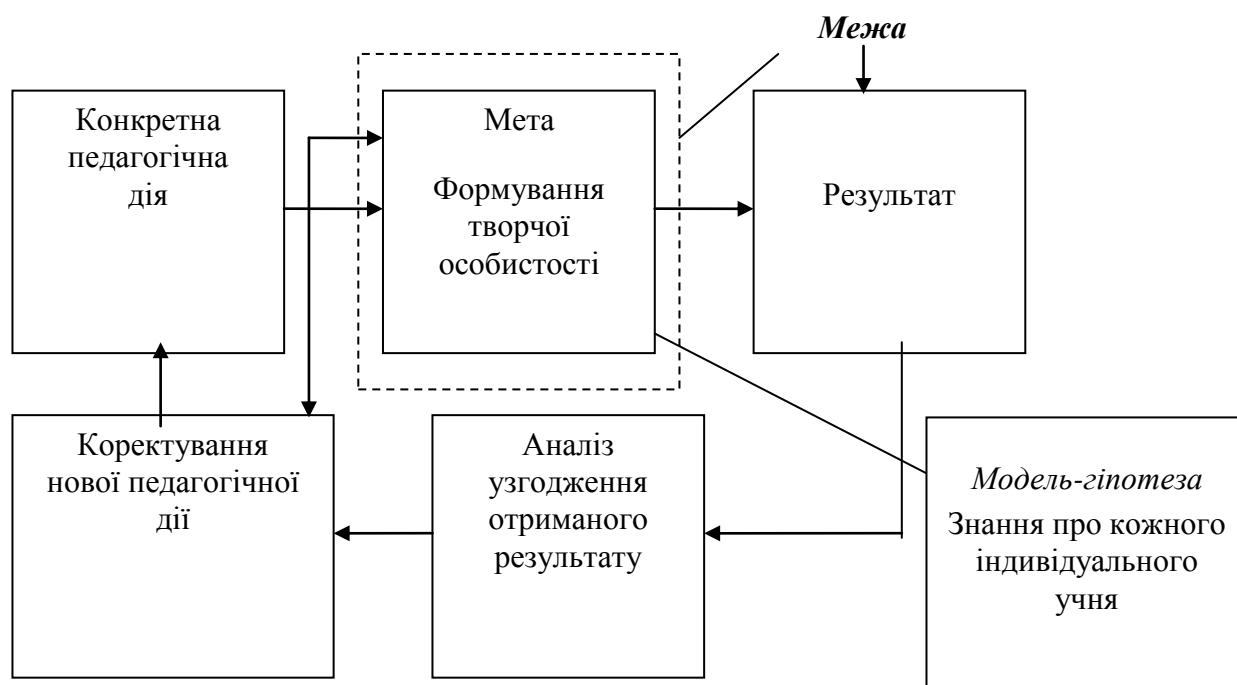

Рис. 1.1. Блок-схема синергетичної методології конкретного елемента педагогічної діяльності

Тому, якщо ми ставимо собі за головну педагогічну мету підготовку майбутніх учителів трудового навчання до науково-дослідної роботи, тобто гармонійно розвинутої творчої особистості, то це може бути особистість, “яка вміє вирішувати суперечності, що виникають між нею і іншими людьми, суспільством, не виходячи за певні межі у взаємодії тих протилежностей, які створюють ці суперечності” [1: 83].

Ця методологія (діалектико-синергетична) розкриває і важливі методологічні закономірності поєднання технократичного і гуманітарного напрямків в освіті, між сциентичним і гуманістичним типами світогляду і освіти. Вона дозволяє у найважливіших проблемах педагогічної діяльності (з своїх закономірностей порядку із хаосу), які відносяться до складних систем, спрощувати дійсність.

Наука дозволяє моделювати всі процеси, тому є можливість змоделювати кінцеву мету педагогічної діяльності у вузі – вчителя з прогнозованими якостями.

Крім того, сучасна криза освіти характеризується великим розривом між нашими знаннями про зовнішній світ і про внутрішній духовний світ людини.

І якщо ми говоримо про підготовку творчої особистості, яка унікально повинна дивитись на світ, на систему знань, а отже, творчо пропускати знання через свій внутрішній духовний світ, то по-новому повинні дивитись на взаємодію людини і світу, що оточує нас.

Досить поширеною методологією підготовки творчої особистості є так звана школа діалогу культур. Головна ідея якої полягає в розвитку проблемних методів педагогіки шляхом антиабсолютизації тільки одного можливого рішення поставленої педагогічної проблеми, монологічної діяльності вчителя і т.п..

Ця методологія досить успішно поєднує позитивні риси колективної і індивідуальної типів педагогіки, забезпечуючи позитивне розв’язання головної суперечності педагогічного процесу між самим процесом педагогічної діяльності і індивідуальними інтересами конкретних учнів.

Методологія, яка може об’єднувати основні протилежні напрямки освіти, погоджувати певну рівновагу між напрямками, що створюють і руйнують дану систему є методологія педагогічної діяльності. З точки зору нашої проблеми вона повинна узгодити філософські принципи між загальним (“треба”) і індивідуальним (“хочу”), між нормативною необхідною базою знань і індивідуально-творчою, між технократичним і гуманістичним пріоритетом світогляду.

В якості методології педагогічної діяльності повинні застосовуватись і закономірності філософії нестабільності Пригожина, які дозволяють враховувати роль хаотичного у будь-якій нашій діяльності. Це дає можливість значно глибше зрозуміти унікальність кожного суб’єкта освіти, а також неможливість точного передбачення конкретних результатів педагогічної діяльності, тому завжди обґрунтовано можна коректувати кінцеву мету педагогічної діяльності (в даному випадку підготовка майбутніх учителів трудового навчання до науково-дослідної роботи), що є надзвичайно актуальною, оскільки: наука весь час розвивається і наша головна мета полягає в тому, щоб освіта, навчання не відставали, а навіть в чомусь і випереджали (наприклад, прогноз гіпотез, ідей і т.п.) педагогічну науку.

Проведений аналіз літератури філософських систем як світоглядних основ сучасної освіти показав, що ні одна з існуючих систем не може вирішити основних проблем освіти. Тому тільки система філософських принципів, їх взаємозв’язок може бути методологічною основою педагогічної діяльності.

Сучасні проблеми суспільства вимагають від педагогічної діяльності різних форм творчої роботи. Тому виникає надзвичайно складна проблема поєднання інформаційної функції освіти і творчої. Зразу ж відзначимо, що абсолютизація однієї з них веде до перекошу формування світогляду суспільства (історія розвитку науки має багато таких прикладів див. праці Т.Кун, В.М.Сидоренко, І.М.Грушко, В.І.Крутов, І.М.Грищенко, М.Т.Білуха та ін.).

У даній роботі нас більшою мірою цікавить методологія виховання творчої особистості.

Ряд педагогів, які в основу наукової творчості ставлять не раціональне, логічне, а інтуїтивно-чуттєве, вважають, що розробка методології творчості взагалі неможлива (тут цікавою є наукова полеміка між К.Поппером, І.Лакатосом і Т.Куном про раціональне та ірраціональне в науці, а також дослідження В.Скотного в монографії [4]).

В.Лутай, А.Спіркін і інші вважають важливим завданням пізнання розкриття в логічній формі інтуїтивних механізмів творчої діяльності, що вимагає розробку методології творчості.

Така методологія повинна включати в себе: 1) певну загальну основу для всіх концепцій; 2) деякі закономірності взаємозв'язку цієї основи з такими концепціями; 3) принцип діалогової взаємодії. Крім того, вона передбачає розкриття системи категорій, (які відіграють роль філософських основ формування творчої особистості у сучасній освіті) “проблема”, а також систему категорій творчої діяльності “здогадка”, “ідея”, “гіпотеза”, “теорія”, “концепція”.

На нашу думку, створення проблемних ситуацій під час навчання формує у студентів початковий етап формування творчої особистості. Вміння поставити проблему, виділити її із маси запитань, побачити її науковість і перспективність, актуальність, відрізняє творчих людей від “нормальних”. При цьому слід відділяти проблеми, які є навчальними, і які є науковими. Ця межа є умовною, значною мірою залежить від світогляду, наукової школи, концепцій, прийнятих учителем, та й предмета, який вивчається. Адже є класичні предмети, які не потребують наукового обговорення їх проблем, і інноваційні (наприклад: ергономіка, дизайн для вчителів трудового навчання), наукова дискусія для яких є обов'язковою, хоча б тому, що немає стандартів щодо прийняття рішень.

Тому формування свідомості майбутніх учителів трудового навчання через призму поняття, що таке наука, науковість, науковий підхід, розуміння відмінності педагогічної діяльності від науково-педагогічної, буде направлене на формування творчої особистості. Аналіз і узагальнення процесів розвитку мислення в конкретній галузі досягнення мети, процес пізнання, отримання фактів, зародження гіпотез, їх перевірка є найважливішим засобом розкриття методологічних закономірностей творчості.

Звичайно, що крім володіння знаннями, для вирішення проблемних ситуацій не мала роль належить інтуїції. Більш детальний аналіз ролі інтуїції та її співвідношення з логікою наведений в роботах К.Поппера, Т.Куна, І.Лакатоса, ми ж констатуємо, що цю складову методології пізнання і формування творчої особистості треба розвивати в майбутніх учителів трудового навчання поряд з накопиченням знань.

Методологія наукової творчості і виховання творчої особистості направлена на формування творчого мислення усіх суб'єктів освітрянської діяльності.

Тому проблемне навчання створює передумови до розвитку інтуїції в учнів, яке найповніше можна реалізувати при залученні студентів до науково-дослідної педагогічної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти. – Навчальний посібник. – К.: Центр “Магістр-S” Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с.
2. Кулик Є.В. Формування наукового знання як основа парадигми підготовки вчителів до дослідницької діяльності. Педагогіка і психологія професійної освіти // Науково-методичний журнал. – 2005. – №1. С.33 – 43.
3. Кун Т. Структура наукових революцій: Пер. с англ. – М: ООО “Издательство АСТ” 2001 – 608 с.)
4. Скотний В.Г. Раціональне та ірраціональне в науці і освіті. – Київ – Дрогобич: Коло, 2003. – 288 с.